

MIROLJUB

GODINA: V.

SOMBOR, 2002.

BROJ 5 (17)

ada
u u
eč.
se
ule
roj
igo
ko-
ina

65 godina HKUD-a "Vladimir Nazor" iz Sombora

Povodom 65. godišnjice našeg Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva "Vladimir Nazor" iz Sombora prigoda je progovoriti još jednom o povijesti našeg Društva. Povijest Društva će ovom prilikom biti prikazana s nekim posebnostima. Najviše će biti govora o osobama koje su obilježile rad Društva u proteklih 65 godina.

Neki smatraju da je Društvo osnovano 1935. godine, a mi se držimo one povijesne činjenice iz 1936. kada je ono registrirano. Osnivači našeg Društva bili su naši časni preci. Ipak moramo priznati da su neki pojedinci bili istaknutiji zbog svog zauzimanja i najveće odgovornosti koju su ponijeli prilikom tih događaja.

Na osnivačkoj Skupštini 6. prosinca 1936. godine bilo je prisutno 180 članova. Skupštinu je otvorio i vodio **Antun Matarić - bać Tuna**. Za predsjedavajućim stolom sjedili su skoro svi budući članovi Uprave Društva. Zapisnik nam govori da je skupština započela točno u 11 sati. Većina članova nove Uprave radila je već prije osnivanja Društva oko dvije godine, ali taj rad nije bio legalan. Među gostima na osnivačkoj Skupštini bio je i kapetan policije **M. Pelagić**. Taj čovjek je bio i simpatizer "Miroljuba".

Dnevni red na osnivačkoj Skupštini je bio sljedeći:

1. Usvajanje Pravila Društva
2. Usvajanje imena Društva
3. Izbor upravnih tijela Društva

Pravila Društva su jednoglasno prihvaćena. Jednoglasno je usvojeno i ime Društva koje je glasilo: HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO "MIROLJUB" U SOMBORU. "Miroljub" je nadimak poznatom pjesniku bunjevačkih Hrvata, **Anti Evetoviću**.

Za prvog predsjednika izabran je **Antun Matarić - bać Tuna**. Za potpredsjednika je izabran **Franjo Strilić**, a za tajnika ili sekretara **dr. Ladislav Vlašić** koji je ujedno bio i zapisničar osnivačke Skupštine. Za prvovođu izabran je **Ivo Kovačev**, student prava. Za blagajnike su izabrani **Grgo Pekanović** i **Stipan Periškić**. Bibliotekar je bio **Josip Tumbas**, a domaćin **Stipan Bogdan**. Rukovodilac pjevačke sekcije bio je **dr. Vinko Žganec**, advokat. Voditelj tamburaške sekcije bio je **Joso Rubić**, a dramsku sekciju vodio je **Stipan Dujmović**. Za pročelnika baletne sekcije izabran je **Andrija Bogdan**, a za pročelnika sekcije koja se prvenstveno bavila radom s mladima imenovan je **Joso Dorotić**. Pročelnik folklorne sekcije bio je **Gustav Bogdan**, a **Jagić Milan** je imenovan knjižničarom.

Upravni odbor činili su: **Šima Karas**, **dr. Grgo Crnković**, **Ivan Bošnjak Martinov**, **Josip Kolić**, **Fra-**

njo Matarić, **Josip Dorotić Marijanov**, **Grgica Žuljević**, **Stipan Kalčan**, **Joso Krajniger** i **Joso Raič**.

Imenovani su i zamjenici odbornika. Ovdje bi bilo dobro spomenuti sva njihova imena, ali nam to ne dozvoljava prostor i vrijeme. U posljednje vrijeme samo je još mali broj članova osnivača živ. Navedeni ljudi koji su bili ključni u osnivanju našeg Društva dugi niz godina su vršili najodgovornije službe u Društvu i osmišljavali njegovo djelovanje. Zato smo im neizmjereno zahvalni jer da nije bilo njihovog rada, ne bismo ni mi danas bili ovdje.

Dana 14. kolovoza 1938. godine bio je svečani blagoslov barjaka našeg Društva. Blagoslov barjaka bio je u župnoj crkvi Presvetog Trojstva. Barjak je blagoslovio tadanji župnik **Antun Skenderović** i njega je naše Društvo proglasilo počasnim članom 1941. godine. On je jedini počasni član Društva u cjelokupnoj dosadašnjoj povijesti. Taj dan bio je jedan od najsvečanijih u povijesti našeg Društva. O tome smo više pisali u ranijim brojevima "Miroljuba". Sv. Josip je zaštitnik našeg Društva i zato se nalazi njegov lik sa Isusom na barjaku. Kuma barjaka bila je **Klara Strilić**. Ona je bila prva žena koja je bila na odgovornoj funkciji u našem Društvu. Ona je za godišnjicu blagoslova barjaka darovala Društvu 10.000 dinara. Detaljniji izvještaji o svemu rečenom postoje u arhivi Društva.

Naše Društvo djelovalo je jedno vrijeme u prostorijama Križarskog doma s dopuštenjem župnika **Skenderovića**. Kasnije se pristupilo izgradnji novih prostorija i Doma Društva o čemu svjedoči i ploča u našim prostorijama o darovateljima. Kod svih ovih velikih poduhvata vladalo je veliko jedinstvo svih članova i nije bilo uopće sumnje da su svi oni pripadnici hrvatskog naroda, iako su se neki izjašnjavali da su još i Bunjevci ili Šokci. Ne stoji prigovor koji nam se koji puta predbacuje da su naše Društvo osnovali Hrvati koji su bili poslani iz Hrvatske. Neki od osnivača jesu bili iz Hrvatske ili Bosne i Hercegovine, ali većina njih su bili somborski zetovi te su na taj način i došli u Sombor. U našem Društvu bilo je uvijek aktivnih članova koji su pripadali i drugim narodima i to nam nikada nije smetalo, nego smo se time ponosili. Ovdje ću spomenuti samo neka imena: **Gruje Dedić**, **Aleksandar Repić**, **Milan Bajić**, **Milan Vido- vić**, **Sonja Vidović**, **Stevan Galetin**, **Janoš Sokolai**, **braća Kohut**. Nekoliko od navedenih osoba vršilo je i odgovorne funkcije u našem Društvu. Naše Društvo je uvijek razvijalo dobru suradnju s ostalim sličnim društvima iz Sombora. Ovdje spominjemo samo ona najvažnija društva: Srpska čitaonica "Laza Kostić", Mađarsko kulturno društvo "Petefi Šandor".

Kroz povijest je naše Društvo imalo nekoliko važnih promjena koje je uspjelo prebroditi. Jedan od teških trenutaka bio je onaj kada je izbio Drugi svjetski rat u

Slika na naslovnoj strani:

Prozor sa slingerajom i muškatlama

Foto: **Marija Horvat**, Subotica

kojem je četrnaest naših mladih članova izgubilo život. Dana 12. svibnja 1944. godine našem Društvu su vlasti zabranile rad. Sva imovina nije konfiscirana nego je samo zapečaćena. Iste godine Društvo je obnovilo svoj rad pod imenom "Hrvatski prosvjetni dom". U ožujku 1947. godine za stalnog knjigovođu Društvo je primilo **Juliju Bakić-teta Đulu**. Godine 1948. naše Društvo dobilo je sadašnje prostori-je i prostor u zamjenu za stari Dom. Naredne, 1948. godine Društvo se useljava u današnje prostorije. Rekonstrukcija i dogradnja trajala je punih 10 godina. Dana 24. svibnja 1949. godine na sjednici Upravnog odbora usvojeno je novo ime Društva koje od tada glasi: HRVATSKO KULTURNO-PROSVJETNO DRUŠTVO "VLADIMIR NAZOR" U SOMBORU. Poslije 8 godina Društvu je oduzet pridjev "hrvatsko", a 1964. opet se mijenja u novo ime koje je glasilo Kulturno-umetničko društvo "Vladimir Nazor" u Somboru. Kroz sve te godine bilo je lijepih rezultata, ali i poteškoća. Pokušalo se naše Društvo voditi one pjesnikove: "U dobru sa svakim, a u zlu ni sa kim!" Kroz protekle godine Društvo je razvijalo svoje djelovanje kroz sekcije. Za zlatni jubilej našeg Društva objavljenja je Monografija koju je napisao **prof. Franjo Matarić**. Naše Društvo je 1996. godine izdalo knjigu *Somborske žetvene svečanosti*. Autori ove knjige su mješ-tani Sombora i članovi našeg Društva. U knjizi su objavljene i pjesme naših članova.

Godine 1997. Društvo je oformilo novu Sekciju za njegovanje kulture i tradicije bunjevačko-šokačkih Hrvata. U sklopu ove sekcije djeluje i Likovni odjel. Donesena je odluka o izdavanju lista "Miroljub".

Kroz svoju povijest Društvo je imalo osam predsjednika od kojih su petorica pokojni, a trojica živih. Pokojni su: Antun Matarić - stariji, Stipan Kalčan, dr. Mato Škrabalo, Stipan Periškić, Antun Matarić - mlađi. Živi predsjednici su: Franjo Krajninger, Mato Matarić i sadašnji predsjednik Alojzije Firanj.

Dosadašnji potpredsjednici su bili: Josip Kolić, Stipan Bogdan, Franjo Strilić, Stipan Pašalić, Pajo Knezi, Antun Matarić ml., Ivan Kovač, Franjo Krajninger, Žiga Fratrić, Stipan Pekanović, Fabijan Periškić, Alojzije Firanj i Šima Raič.

Sekretari ili tajnici su bili: dr. Ladislav Vlašić, Franjo Strilić, Ivan Bošnjak, Gustav Bogdan, Stipan Periškić, Đuro Marković, Josip Kukuruzar, Stipan Bakić, Žiga Fratrić, Franjo Matarić, Ivan Kovač, Lajčo Vidaković, David Bošnjak, Stjepan Čovčić i Zoran Čota.

Na redovnoj godišnjoj Skupštini Društva koja je održana u svibnju ove godine posebna točka dnevnog reda bio je prijedlog da se Društvu vrati u naziv pridjev "hrvatsko". Ovaj prijedlog Sabor Društva je jednoglasno prihvatio. Dan poslije neki od članova Folklorne sekcije pokušali su osporiti ovu odluku. Tim svojim činom sami su sebe, nažalost, isključili i pokazali koliko su ograničeni u svojim shvaćanjima. Oni su pokazali svoju netrpeljivost prema svemu što je hrvatsko. Ako nekome smeta to što se nazivamo svojim imenom i što se toga ne stidimo bez takvih možemo i moramo.

Naše Društvo je član Foruma hrvatskih institucija Vojvodine. U svom radu nailazimo na svesrdnu podršku generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, kao i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

U svom radu uvijek smo otvoreni za suradnju sa svim društvima koja imaju slične programe ili nastojanja.

Franjo Krajninger

Alojzije Firanj, predsjednik, Franjo Krajninger i Šima Raič, dopredsjednici HKUD-a

**PROSLAVA
65.
OBLJETNICE
DRUŠTVA**

Ivan Bandić savjetnik Veleposlanstva R. Hrvatske u Beogradu pozdravlja skup

Alojzije Firanj predaje dar dr. Jasmini Kovačević

Stari Iliri

Povjesničari se nisu složili o podrijetlu Ilira jer iz toga vremena nema pisanih dokumenata. Samo ime Ilir nisu donijeli iz prapostojbine već su ih tako nazvali susjedi, Grci i Rimljani. Vlada mišljenje da su Iliri došli iz Azije.

Propadanjem prvo babilonskog carstva u 16. stoljeću prije Krista počela je seoba naroda iz Mezopotamije. Jedna grupa plemena krenula je preko Male Azije i Bospora, te preko Trakije stiže na Balkan koji je bio slabo nastanjen. Naseljavaju prostranstva od Jonskog i Jadranskog mora na sjever sve do rijeke Po u Italiji na istok od današnje Slovenije, do Baranje i Bačke i na jug preko Šarplanine do Grčke.

Najstariji dokazi o boravku Ilira na ovim prostorima datiraju još iz 15. stoljeća prije Krista, a naročito od 13. stoljeća pr. Kr. U povijesti je poznat rani ilirski period, tj. kasno brončano i najranije željezno doba. Zatim slijedi period punog cvata ilirske kulture, koji obuhvaća obje faze željeznog doba: Hallstattska kultura od 10. do 5. stoljeća i kultura La-Téne od 5. do 1. stoljeća pr. Kr.

Interesantan je zapis Herodota koji je 444. godine pr. Kr. obišao obnovljenu babilonsku državu kao i sam grad Babilon detaljno opisujući tamošnji život. Bio je oduševljen njihovom civilizacijom i građevinarstvom. O Babiloncima kaže i sljedeće: "A običaje su imali ovakve (te ih opisuje) ... Isti takav običaj postoji, kako sam čuo i kod ilirskog plemena Veneta..."(1)

Engleski arheolog Artur J. Evans je 1884. godine istraživao život Ilira u Bosni i na Kosovu. On tvrdi da su Iliri iz Mezopotamije donijeli kravu bušu, bivolice, male stepске konje, magarce, ilirskog ovčarskog psa (šarplaninca), ilirskog goluba...(2)

Tijekom stoljeća Ilirik je primio veliki broj plemena iz Azije, što je omogućavalo veliko prostranstvo njegovog teritorija. Seobe naroda prema Europi naročito se intenziviraju u 3. stoljeću pr. Kr. kada je završena gradnja velikog kineskog zida koji je zaustavio pomjeranje naroda na istok Azije.

Iliri su iz stare postojbine donijeli relativno visok stupanj civilizacije pa i državno ustrojstvo. Ilirski kralj Agron, u 3. st. pr. Kr., formira savez ilirskih država koji obuhvaća: Dalmaciju, južnu Hercegovinu, današnju Crnu Goru, Albaniju i Metohiju do Morave.

Iliri su živjeli na desnoj obali Dunava u Baranji i Srijemu, a i na lijevoj obali u Bačkoj. Na desnoj obali rječine Mostonge, jugoistočno od Doroslova postoji nekropola iz Hallstattskog perioda. Slične nekropole postoje i kod Subotice, Batine, Dalja, Vukovara i Šarengrada.

Ilirski predmeti su nađeni 1887. godine u okolici Sombora na salašima Šaponje i Bukovca. Predmeti nađeni u Bukovcu potječu iz ranog željeznog doba, odnosno Hallstattske kulture. U vinogradu dr. Nenada Bikara, od vjetnika iz Sombora, pronađeno je: oružje, urna, 7 bron-

čanih predmeta, 2 glinene posude, 2 pijuka, narukvice od bronce i kosti, sve iz perioda La-Téne.(3) Ovi predmeti se čuvaju u somborskom muzeju.

Jačanjem rimskog carstva jačale su i pretenzije Rima prema ilirskim teritorijima, prvo na istočnim obalama Jadrana. Rimski senat godine 230. pr. Kr. šalje izaslanstvo Teuti, kraljici Ilira. Međutim, naredne godine Rim napada Ilire, a rat koji traje 15. godina završava se rimskom pobjedom. Iliri zatim polako gube dio po dio svoga teritorija. Tako pokoravaju pleme Veneta na sjeveru Jadrana i Liburne u Istri. Godine 73. pr. Kr. pokoravaju Dardance koji naseljavaju oblast od Skoplja do Niša i stvaraju provinciju Dardaniju. Pokorivši pleme Dalmata stvaraju provinciju Dalmaciju. Rimljani zauzimaju Sirmiju (Srijemska Mitrovica) godine 34. pr. Kr. a Panoniju superior (prekodunavlje) 16. godine pr. Kr.

Rimljani ubrzo uključuju borbene Ilire u svoje legije i tako započinje proces romanizacije Ilira. Zbog odvođenja ilirske mladeži u vojsku u Panoniji, buknuo je u Srijemu Batonov ustanak protiv Rimljana koji je trajao od 15. do 9. godine. Ustanici su krenuli na Sirmium, a zauzeli su i Alma Mons (Frušku Goru).(4)

Posljednji i najveći rat između Ilira i Rimljana započeo je 6. g. poslije Kr. i nazvan je Dalmatinsko-panonski ustanak. Tada su se podigla sva ilirska plemena od Jadrana do Srijema sa vojskom od 200.000 pješaka i 9.000 konjanika. Rimljani su prvo svladali Ilire u Srijemu dok su se žestoke borbe vodile u Bosni i Dalmaciji 3 godine. Tada definitivno pokoravaju Ilire i od njihovih teritorija formiraju provincije Illyricum i Panoniju.

Posljednji ilirski kralj bio je Gencije u 2. stoljeću pos. Kr. Iliri su brzo napredovali u rimskoj vojsci pa su čak postajali i rimski carevi kao: Cezar, Trajan, Prob, Aurelijan i Dioklecijan. Trajan je na teritoriju Banata i Rumunjske osnovao (98.-117.) provinciju Dakiju. Tu je preselio ilirsko pleme Piruste. Car Aurelije (270.-275.) napušta Dakiju i seli veći dio rimskog stanovništva na desnu obalu Dunava.

Većina Ilira zadržava stari način života: imena, jezik, običaje. Uglavnom oni žive po selima dok Italici žive po gradovima. Uz ceste i gradove oni poprimaju rimsku kulturu. Iliri su već u prvom stoljeću primili kršćanstvo.

Josip S. Pekanović

1. Herodot: "Istorija", Subotica 1966.
2. Josip Pekanović: "Golubovi letači", Sombor 1995.
3. Janos Muhi: "Zombor története", Sombor 1944.
4. N. Vulić: "Vojvodina u rimsko doba", Novi Sad 1939.

*Iz zemlje kamene, kršne Hercega Stjepana hrabrog,
I izvora hladane Bune pređi su naši slavni
Jednoga crnoga dana praćeni urlikom bure
Došli s dušama bolnim u puste bačvanske ravni.
Ognjište toplo i ljubav nije ih čekalo ovdje,
Ostvareni planovi nisu im bili mnogi njihovi sni,
Umjesto mira i sreće i zemlje meda i mlijeka
Pustoš ih saćeka jadne, bojevi mnogi i novi.
Al u njih bijaše srce, u njih bijaše snage,
Njihove muževne grudi vjerom su bile pune,
Život su davali rado, nosili trnove krune,
Za sreću roda svoĝa, slobodu grude im drage.
Al danas nama kažu: prezreli narod svoj mi smo,
Stidimo da se vjere, jezika svoĝa i nane,
Slavnih nam pređa naših da vrijedni potomci nismo,
U lijenosti nemaru tromom da mlade živimo dane.
O rode dragi, laže, tko o nama tako što zbori,
Jer iako nas mala četa, iako malo nas ima,
Glasno i jasno uvijek zborimo svuda i svima,
Da srce naše mlado, ljubavlju k domaji gori!
I nek nam dođu dani, krvavi, teški i crni,
Oblaci makar će gusti čitavo nebo nam skriti,
I onda svi ćemo hrabro gromovnim glasom zboriti:
Hrvati bili smo uvijek - Hrvati i od sad biti!*

Visoki gosti na svečanoj akademiji Društva

TREĆA REDOVITA SKUPŠTINA HRVATSKOG AKADEMSKOG DRUŠTVA

PHNV MORA IMATI ŠIRI SASTAV

U Hrvatskom kulturnom centru "Bunjevačko kolo" u Subotici 15. prosinca je održana III. redovita sjednica Skupštine HAD-a koja je imala radni karakter, na prijedlog nekoliko članova na prošlogodišnjoj skupštini što je Upravni odbor uvažio.

Svi članovi HAD-a primili su pismene izvještaje i planove rada pojedinih sekcija uz jednu dopunu koju je pročitao **Milovan Miković** s obzirom da je predsjednik Sekcije za jezikoslovlje **mr. Josip Buljovčić** nedavno preminuo.

Nakon izvještaja o radu HAD-a koji je podnio predsjednik **mr. Josip Ivanović**, skupu se obratio potpredsjednik **Dujo Runje**. On je u uvodnom referatu prikazao "Ulogu i značaj Privremenog hrvatskog nacionalnog vijeća" a kako je on i predsjednik Inicijativne grupe za pripremu PHNV-a, pojasnio je razloge koji su doveli do razmimoilaženja među članicama Foruma hrvatskih institucija. Demokratski savez Hrvata u Vojvodini zastupa tezu da samo odbornici izabrani na izborima mogu zastupati interes Hrvata te da je PHNV političko tijelo, a Hrvatski narodni savez smatra da Hrvati trebaju biti predstavljeni "horizontalno" i "vertikalno", tj. da u PHNV uđu predstavnici DSHV-a i HNS-a, ali i odbornici Hrvati iz drugih stranaka te iz kulturnih i znanstvenih hrvatskih institucija i organizacija.

Diskusija je jasno pokazala, o čemu su se jednoglasno svi prisutni članovi i izjasnili, da Hrvatsko akademsko društvo podržava širi sastav PHNV-a, tj. opciju Hrvatskog narodnog saveza.

Skupštini je prisustvovalo 98 članova, a iz Generalnog konzulata R. Hrvatske prisustvovao je konzul **Miroslav Kovačić**.

K. Č.

INTERNET

WWW.
TippNet
.co.yu

Internet provajding

Prodaja računara

Instalacija i održavanje računarskih mreža

Pojedinačni i grupni kursevi

(Windows, Word, Excel, Internet)

☎ (024)555-765 Braće Jugovića br. 5. Subotica

e-mail: support@tippnet.co.yu

TippNet
System

POPIS STANOVNIŠTVA JE PRED NAMA ...

Prvi zvaničan popis stanovništva Vojvodine izvršen je 1869. godine. Međutim, i prije toga bilo je nekoliko nezvaničnih popisa: 1787., 1836., 1850... koji se smatraju neslužbenim i na njih se demografske analize previše ne oslanjaju. Od prvog popisa pa do danas bilo ih je ukupno 13. Pred nama je 14. popis stanovništva. Ono što iz svakog popisa saznajemo jeste broj stanovnika, struktura stanovnika prema spolu i starosti, struktura stanovnika prema aktivnostima, broj i ekonomsko stanje domaćinstava, razina obrazovanja i etnička struktura. Analizom svakog od navedenih parametara dobivamo poražavajuće rezultate što ćemo pokazati na nekoliko primjera u mjestima koja smo nasumice odabrali i u kojima se najviše zadržalo autohtono stanovništvo Vojvodine.

KRETANJE BROJA STANOVNIKA

Naselje	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991
B.Breg	2665	2515	2788	2824	2798	2604	2309	2244	2218	2045	2006	1770	1585
B.Monoš.	5135	5225	5424	5401	5686	5541	5269	4555	4636	4560	4590	4432	4205
Bezdan	7573	7715	8366	7980	7619	7756	6449	6691	6681	6813	6424	6085	5472
Čonoplja	5310	5130	5125	4856	4536	4782	4860	5733	5633	5546	5109	4749	4432
SOMBOR	24309	24693	26435	29036	30039	31342	32334	33613	33632	37760	44100	48454	48993
Sonta	4339	4692	4972	5023	5554	5561	5932	7181	6981	6821	6508	6313	5990
Stanišić	6001	6658	7001	6682	7084	7584	7596	7741	7814	7521	6156	5476	5131
S.Miletić	3656	3293	3498	3802	3758	3841	4115	4105	4036	3990	3860	3685	3292
Vajska	1359	1329	1590	1824	2192	2897	3536	4305	4341	4355	3798	3448	3272

Opća slika koju možemo steći promatrajući ove podatke jeste da se radi o prostoru s izrazitom depopulacijom. Najveći porast relativnog broja stanovnika zabilježen je na popisu iz 1890. godine. Vrlo malo povećanje broja stanovnika bilo je 1880. u odnosu na 1869. godinu zbog kolere koja nije harala samo Vojvodinom nego i cijelom Europom i svijetom. Prvi svjetski rat ostavio je također posljedice koje su dovele do povećanja mortaliteta i smanjenja reprodukcije, a najizraženije je to u mjestima poput: Bačkog Brega i Bačkog Monošora, što se vidi na osnovu rezultata popisa iz 1921. godine. Popisom iz 1931. godine nije zabilježeno znatnije povećanje čemu je razlog intenzivnija emigracija Mađara i Nijemaca jer im u agrarnoj reformi koja je izvršena poslije I. svjetskog rata nije priznat status agrarnih interesata. Najizraženije smanjenje broja stanovnika je u Bezdanu. Prema popisu nakon II. svjetskog rata vidi se također povećanje ali preciznijom analizom i uspoređenjem s narednim tabelama vidi se da je drastično opao broj Nijemaca, a porastao broj Srba. 1953. godine zabilježen je najveći broj stanovnika (Čonoplja, Sonta, Stanišić, Vajska), a to je rezultat neorganizirane i stihijske kolonizacije stanovništva iz pasivnih krajeva čiji priliv je pedesetih godina bio najjači. 1971. godine dolazi do pada stanovništva uslijed viška radne snage, uvođenjem mehanizacije i nezainteresiranosti koloniziranog življa za poljoprivrednu proizvodnju kao izvor prihoda zbog čega dolazi do brojnih migracija u gradove i inozemstvo. 1981. i 1991. povećava se trend depopulacije. Promatrajući kvantitativno kretanje broja stanovnika nailazimo na nekoliko zabrinjavajućih momenata. Pojedina naselja 1991. u odnosu na 1869. imaju drastično manji broj stanovnika kao na primjer: Bački Breg (smanjenje od 40,5%), Bački Monoštor (18,1%), Bezdan (27,7%), Čonoplja (16,5%), Stanišić (14,5%) i Svetozar Miletić (10,0%). Broj stanovnika Sombora raste za 101,5% čemu je razlog što je administrativni centar, sjedište općine i značajni privredni centar.

STANOVNIŠTVO PREMA STAROSNIM KATEGORIJAMA

POPIS	1971.			1981.			1991.		
	0-19	20-59	60	0-19	20-59	60	0-19	20-59	60
Naselje									
B. Breg	24,73	55,38	19,89	23,11	55,54	21,36	21,58	51,67	26,75
B.Monoštor	29,22	53,86	16,93	26,94	54,60	18,46	24,11	54,74	21,14
Bezdan	24,16	53,63	22,20	22,09	54,35	23,57	21,86	52,94	25,20
Čonoplja	29,34	56,68	13,98	25,23	59,99	14,78	24,68	54,04	21,28
Sombor	28,09	56,60	15,31	27,03	58,68	14,29	25,33	56,99	17,68
Sonta	31,24	54,82	13,94	27,94	56,11	15,95	23,56	56,14	20,30
Stanišić	31,73	54,97	13,30	26,55	57,52	15,92	24,65	53,15	22,20
Sv.Miletić	26,66	53,26	20,08	24,69	54,38	20,92	22,78	54,47	22,75
Vajska	35,33	51,26	13,40	29,79	56,67	13,54	25,86	55,32	18,83

Analizirajući ovu tabelu vidimo u svim naseljima pad mladog stanovništva a izraziti porast starosne populacije od 60 i više godina što su veoma poražavajući podaci i bez posebnog komentara.

Etnička struktura stanovništva posljedica je zemljopisnog položaja Vojvodine, njenog okruženja različitim narodima, a krucijalan faktor predstavljaju povijesna zbivanja kada dolazi do radikalnijih promjena u etničkom sastavu stanovništva.

Za analizu etničke strukture uzeti su popisi koji mogu dati najjasniju strukturu promjena 1910., 1931., 1948. i 1991.

Prema popisu iz 1910. u Vojvodini je bilo najviše Nijemaca (39,8%), drugi po brojnosti bili su Mađari (28,1%), zatim Srbi (15,5%) i Hrvati (14,5%). Na popisu iz 1931. godine etnička slika je, relativno gledano, ostala nepromijenjena. Nijemci su i dalje najbrojniji (40,9%), povećan je broj Srba koji su sada na drugom mjestu po brojnosti (19,4%) zamijenivši Mađare čije brojno stanje je opalo na 19,3%. Hrvati su činili udio od 16,4% u odnosu na ukupan broj stanovnika. Popis iz 1948. godine pokazuje izrazite promjene u etničkoj strukturi. Na mjesto protjeranih Nijemaca koloniziraju se Srbi pa tako postaju najbrojniji. Na drugom mjestu po brojnosti su Mađari (19,8%), a i broj Hrvata je značajnije porastao na 19,6%. Posljednji popis nam ukazuje da su samo Srbi uvećali svoj broj a ostali narodi su zabilježili smanjenje, osim kategorije "Ostali", a na ovom popisu primjećujemo i kategoriju "Jugosloveni". Prema tabeli u prilogu vidi se da je veoma velik udio u kategoriji "OSTALI" koju čine Bunjevci i Šokci kojih je 1991. godine ukupno bilo 4.492 (2.949 Bunjevaca i 1543 Šokaca). Isti etnikumi su prema popisu iz 1981. godine ukupno brojali 896 osoba (750 Bunjevaca i 146 Šokaca). Ovo se jednim dijelom direktno odrazilo na smanjenje broja Hrvata kojih je na popisu 1981. godine bilo 23.563 ili za 8.346 više nego 1991. Drastično smanjenje broja Hrvata treba tražiti i u kategoriji "JUGOSLOVENI" koja je 1991. godine izrazito smanjena u naseljima s većinskim srpskim življem, a pošto je teško pretpostaviti da su se Mađari izjašnjavali kao "Jugosloveni", lako je zaključiti da 1991. godine veći dio "Jugoslovena" čini upravo hrvatski živalj. Najizraženije uvećanje broja "Jugoslovena" zabilježeno je u Bačkom Bregu (208), Bačkom Monoštoru (1.061), Sonti (247)

Naselje	ukupno	Mađari	%	Nijemci	%	Srbi	%	Hrvati	%
Apatin	13129	1067	8,1	11661	88,8	71	0,5	307	2,4
Bač	3905	719	18,4	1888	48,3	26	0,7	1244	31,9
B. Breg	2798	231	8,3	529	18,9	11	0,4	2027	72,4
B.Monoštor	5686	1058	18,6	1214	21,4	39	0,7	3374	59,2
Bezdan	7619	6607	86,7	884	11,6	19	0,2	102	1,4
Bodjani	956	102	10,7	76	7,9	319	33,4	457	47,8
Čonoplja	4536	1592	35,1	2240	49,4	7	0,2	694	15,2
Kolut	2529	91	3,6	2423	95,7	1	0,1	14	0,6
Odžaci	5099	665	13	4326	84,9	63	1,2	15	0,3
Plavna	2632	808	30,7	597	22,7	7	0,3	1194	45,3
Sombor	30039	10078	33,5	2181	7,3	11881	39,6	5861	19,5
Sonta	5554	919	16,5	1226	22,2	91	1,6	3312	59,6
Stanišić	7084	1266	17,9	5206	73,4	557	7,9	55	0,8
Sv.Miletić	3758	2176	57,9	138	3,7	62	1,6	1380	36,7
Vajska	2192	1092	49,8	248	11,3	28	1,3	821	37,5

i Svetozar Miletiću ((209). Indikativno je da su u Bačkom Bregu, Bačkom Monoštoru i Sonti po popisu iz 1981. godine većinu činili Hrvati, dok su u Svetozar Miletiću 1981. godine imali 423 osobe više nego 1991. Sigurno je ovakav trend direktno utjecao na smanjenje broja Hrvata. Gore navedene tvrdnje najbolje ilustriraju tabelarni prikazi koji slijede.

ETNIČKA STRUKTURA STANOVNIŠTVA PO NASELJIMA 1910.

Naselje	ukupno	Hrvati	%	Mađari	%	Nijemci	%	Srbi	%	Ostali	%
Apatin	13416	324	2,4	773	5,8	11638	86,7	266	2,0	415	3,1
Bač	4052	1420	35,0	584	14,4	1832	45,2	96	2,4	120	3,0
B. Breg	2309	1450	62,8	40	1,7	414	17,9	66	2,9	339	14,7
B.Monoštor	5269	3309	62,8	653	12,4	1084	20,6	68	1,3	155	2,9
Bezdan	6449	251	3,9	4882	75,7	1137	17,6	135	2,1	44	0,7
Bodjani	2043	428	20,9	117	5,7	187	9,2	967	47,3	344	16,9
Čonoplja	4860	666	13,7	1552	31,9	2570	52,9	53	1,1	19	0,4
Kolut	2385	115	4,8	52	2,2	2199	92,2	19	0,8	0	0
Odžaci	6024	242	4,0	513	8,5	4929	81,9	290	4,8	50	0,8
Plavna	2386	1086	45,5	267	11,2	833	34,9	129	5,4	71	3,0
Sombor	32334	8541	26,4	5852	18,1	3400	10,5	14011	43,3	530	1,7
Sonta	5932	3877	65,3	698	11,8	1142	19,3	121	2,0	94	1,6
Stanišić	7596	205	2,7	911	12,0	5382	70,9	1080	14,2	18	0,2
Sv. Miletić	4115	1186	28,8	2670	64,8	184	4,5	52	1,3	23	0,6
Vajska	3536	1339	37,9	531	15,0	440	12,4	1007	28,5	219	6,2

ETNIČKA STRUKTURA STANOVNIŠTVA PREMA NASELJIMA 1931.

Naselje	U	Hrvati	%	Mađari	%	Nemci	%	Srbi	%	Ostali	%
Apatin	13195	1297	9,8	4283	32,5	523	4,0	6120	46,3	972	7,4
Bač	5158	1380	26,8	1038	20,1	64	1,2	2555	49,5	121	2,4
B. Breg	2244	1907	84,9	63	2,8	15	0,7	251	11,2	8	0,4
B.Monoštor	4555	3443	75,6	694	15,2	27	0,6	160	3,5	231	5,1
Bezdan	6691	593	8,9	5611	83,8	34	0,5	397	5,9	66	0,9
Bodjani	1851	533	28,8	170	9,2	12	0,6	697	37,7	439	23,7
Čonoplja	5733	624	10,9	1710	29,8	424	7,4	2911	50,8	64	1,1
Kolut	2927	404	13,8	111	3,8	18	0,6	2386	81,5	8	0,3
Odžaci	6607	480	7,3	1312	19,9	132	2,0	4189	63,3	494	7,5
Plavna	2350	1144	48,6	523	22,3	107	4,6	433	18,4	143	6,1
Sombor	33613	8168	24,3	7296	21,7	595	1,8	16107	47,9	1447	4,3
Sonta	7181	5010	69,8	913	12,7	84	1,2	928	12,9	246	3,4
Stanišić	7741	2480	32,0	1224	15,8	181	2,3	3763	48,7	93	1,2
SVMiletić	4105	1464	35,7	2552	62,2	14	0,3	55	1,3	20	0,5
Vajska	4305	1009	23,4	1035	24,0	593	13,8	1176	27,4	492	11,4

ETNIČKA STRUKTURA STANOVNIŠTVA PO NASELJIMA 1948.

Literatura:

1. A Magyar Királyi központi statisztikai hivatal, Népszámlálása 1910. évi, Budapest 1912.

2. Opšta državna statistika, Definitivni rezultati popisa stanovništva od 31. 01. 1921. godine Kraljevine Jugoslavije, Sarajevo 1932.

3. Kao pod 2 od 31. 03. 1931. Kraljevine Jugoslavije, Beograd 1938.

4. Pokrajinski zavod za statistiku: Popis stanovništva i domaćinstava 1991.

5. Savezni zavod za statistiku, Popis stanovništva i stanova 1971.

6. Lazić Lazar, Bubalo Milka i Pavić Dragoslav, Stanovništvo sliva Mostonge i Zapadne Bačke, Novi Sad 1998.

A. Č.

ETNIČKA STRUKTURA STANOVNIŠTVA PO NASELJIMA 1991.

Naselje	U	Hrvati	%	YU	%	Mađari	%	Srbi	%	Ostali	%
Apatin	18389	687	3,7	2794	15,2	11342	6,2	11955	65,0	1821	9,9
Bač	6046	638	10,5	907	15,0	488	8,1	3545	58,5	468	7,9
B. Breg	1585	742	46,8	445	28,1	27	1,7	150	9,5	221	13,9
B.Monoštor	4205	1597	38,0	1638	39,0	172	4,1	146	3,5	652	15,4
Bezdan	5472	451	8,2	618	11,3	3731	68,2	472	8,6	200	3,7
Bodjani	1323	295	22,3	181	13,7	81	6,1	553	41,8	213	16,1
Čonoplja	4432	122	2,8	415	9,4	828	18,7	2868	64,6	199	4,6
Kolut	1710	140	8,2	271	15,8	28	1,6	1235	72,3	36	2,1
Odžaci	10567	203	1,9	924	8,7	452	4,3	8231	77,9	757	7,2
Plavna	1538	519	33,7	272	17,7	193	12,5	379	24,6	175	11,5
Sombor	48993	4035	8,2	8740	17,8	4710	9,6	26017	53,1	5491	11,13
Sonta	5990	3481	58,1	884	14,8	323	5,4	368	6,1	934	15,6
Stanišić	5131	461	9,0	901	17,6	462	9,0	3198	62,3	109	2,1
Sv.Miletić	3292	604	18,3	402	12,2	1690	51,3	193	5,9	403	12,3
Vajska	3272	553	16,9	377	11,5	413	12,6	1120	34,2	809	24,8

Bunjevački kalendar za prostu 2002. godinu

Uzimajući ovaj kalendar u ruke, prilizavajući ga, sadržaj me je malo iznenadio. Od obećanja u pridgovoru da je "svaki kalendar pravi doživljaj, da je to mala al' vridna knjiga", očekivao sam više. Jer i sam pripadam bunjevačkoj grani koja je "mala, al' fina".

Kalendar kroz godinu prikazan je katolički i pravoslavni. U zaglavlju svakog mjeseca prvo se nalazi horoskopski znak. Koliko je meni poznato, Bunjevci su uvijek virovali samo Bogu. Zato pored svete slike na svim stranicama kalendarskog dila nikako ne bi smio ići horoskopski znak koji pridstavlja praznovirje. Također, u kalendarskom dila u katoličkom kalendaru ima toliko nepravilnosti da ih je teško nabrojiti. Kada se Isusa naziva "Gospodinom", bez drugih dodataka, onda se to kod Bunjevaca piše velikim slovom, a ne malim kako je to u kalendaru. U kalendaru se stalno miša ikavica i ekavica. Kao da je sastavljač bio neodlučan. U cilom kalendaru ne označava se crkvena godina, a imena pojedinih svetaca jako su loše privedena na "izvorni" naziv. Pravoslavni kalendar izuzetno je bogat, za razliku od katoličkog di nisu navedeni mnogi poznatiji sveci, pa se stiče dojam kao da je ovaj kalendar pisan prvenstveno za pravoslavce. U završnom dila kalendara samo je na ćirilici dodatak o najvažnijim datumima židovskog kalendara. Komentar je suvišan.

Iza kalendarskog dila dolaze tekstovi koji su pretežno političkog sadržaja. Oni okupiraju veći dio kalendara. Objašnjavaju i uviravaju narod u njihovu istinu. Ostali sadržaj je nikoliko pisama i narodnih pripovidaka. Za duhovnost, koja je Bunjevcima najvažnija oznaka, ovdje nije bilo mesta. U cilom kalendaru vrlo je mali broj autora, a ne postoji ni sadržaj koji virovatno nije rađen iz razloga što će se malo ko koristiti ovom "vridnom" knjigom koju čitalac može pročitati od korica do korica za sat-dva vrmena.

Politički samo Bunjevci prilično loše stoje jer se druže s onim strankama i udruženjima koje se protive savremenim, evropskim i jugoslovenskim tokovima. Za njih je pitanje autonomije Vojvodine rešeno 1918. godine. Traženje autonomije posli toga je čista antisrpska kampanja ili stvaranje države u državi.

Stvorila se nika jugoslovenska vlada koja ne obećava dobro narodu. Puno se druži sa strancima, a to je znak da nam se ne piše dobro. Evropa se također urotila protiv nas te samo čeka moment kako bi nas progutala i u svoja njidra primila. Njima Bunjevci sa svojom braćom ne mogu virovati.

U prošlim vremenima narodi i plemena su se kretali pretežno iz ekonomskih i ratnih razloga tražeći spas za svoje članove. Tako su prostori koji su obećavali blagostanje naseljavani. U njima su se osnivale zajednice i države. U povisti su zapisana pojedina kretanja, a ima i onih koja su prošla manje zapažena. U našoj povisti na našim prostorima te selidbe su zapisane te ne bismo o tome posebno ovdje govorili. Svako može, ako želi, upoznati našu povist, s tim da

ako želi biti objektivan mora uzeti u ruke više izvora i logički prosuditi što je istina.

Ljudi koji nude državi rešenje "posle popisa stanovništva ako Bunjevci postanu konstitutivan narod u Ustavu i svim zakonima, praktično bi prestalo da se govori o hrvatskom nacionalnom pitanju u Jugoslaviji". Zaista mi ovi ljudi ne izgledaju kao moji predstavnici. Oni mi više liče na ljude koji žele zatrti naše korene. Mislim da su to jasno pokazali u svom kalendaru, a sami se fale da su se najljepše osiicali kad su prošle godine nastupili u Segedinu na danima srpske kulture. Komentar je suvišan.

Alojzije Firanj

Bockalo...

ETNO BAZAR ILI POZADINA NAŠE STVARNOSTI U ČETIRI SLIKE

SLIKA I. Nekada su bezbožnički Djeda Mrazovi harali svijetom i dijelili poklone sa drvenih dasaka socijalističkih domova kulture uz obavezni dekor: srp i čekić. Danas nema srpa i čekića. Ostali su i bezbožnički Djeda Mrazovi; samo su se malko ogrnuli folklorom pa djeci nameću vlastiti narodnjački neukus. Što bi rekli pametni, zdravi ljudi za nekoga tko bi na ljetni bazen išao u skijaškoj opremi na 40 °C, ili da im netko u slastičarnici servira kruh uz naručenu tortu... Vjerojatno bi se čudom čudili (u najmanju ruku) ili napravili novinsku reportažu poput one o čovjeku što u sred zime tumara pijacom u bermudama i atletskoj majici. Nažalost, iz dogođenog u ne tako davnoj stvarnosti, netko bi slobodno rekao: "To ti je kao da djeci dijelim djedamrazovske paketiće podvikujući bunjevačku vilu uz užičko kolo". Ne znam samo kome pljeskati: da li onome tko osmišljava ili onom tko naručuje ovakve zabave? Odgovor će doći sam od sebe naredne godine.

SLIKA II. Svi bezbožnici stoje u redu za darove Božje. Ne treba se čuvati Danajaca kada darove nose. Sačuvaj nas Bože onih kojima je i dar iz neprijateljskih ruku sladak, ostalih ćemo se čuvati sami.

SLIKA III. Bogat kulturni talog obogatit ćemo novim invazijama kiča. Tradicija i folklor, etno baština i običaji su samo paravan za paradu pijanstva i kiča hommo balcanicusa koja je zakazana za sutradan.

SLIKA IV. Led je okovao naš grad. Pa nije ni čudo da olako padamo na čvrstom tlu. Na proljeće ćemo čvrsto stajati na tuđim nogama.

NARAVOUČENJE: 1. Djed Mraz nije izmislio djecu i nema zvončice nego dugmetaru. 2. Nije svaki neprijatelj velik neprijatelj već samo onaj koji je bolji, pametniji i sposobniji. 3. Čuvanje nacionalnog blaga neka plaća matična država. O čuvanju domaćeg šunda postarat ćemo se i sami.

NA KRAJU OSTAJU SAMO LIJEPA OBEĆANJA....

A.Č.

Svečana akademija HKUD "Vladimir Nazor" Sombor

Povodom 65. obljetnice postojanja i djelovanja, HKUD "Vladimir Nazor" u Somboru, upriličilo je svečanu akademiju u velikoj sali Doma. Nazočni ovoj manifestaciji bili su gospodin **Ivan Bandić**, savjetnik Veleposlanstva R. Hrvatske u Beogradu, gđa **dr. Jasmina Kovačević**, generalna konzulica R. Hrvatske u Subotici, gospodin **Miroslav Kovačić** iz konzulata R. Hrvatske u Subotici, predstavnici somborske Skupštine općine, predstavnici somborskih župa, kulturno umjetničkih društava iz Subotice, Tavankuta, Bačkog Monoštora, Bačkog Brega, Sonte i mnogobrojni građani.

Svečana akademija je otvorena stihovima "Žižak u srcu" uz pjesmu "Ne dirajte mi ravnicu" u pratnji tamburaške sekcije. Goste je pozdravio predsjednik Društva gospodin **Alojzije Firanj**, a zatim je pročitan referat o djelovanju Društva tokom proteklih godina, koji je napisao gospodin **Franjo Krajniger**. Poslije referata je uslijedio kulturno-umjetnički program koji je pripremila i vodila **Marija Šeremešić** uz asistenciju članova dramske sekcije, koji su recitali stihove Nazora, Cesarića, Krleže, Vujevića, Šimića, kao i stihove **Katarine Firanj**, **Cecilije Miler**. Sve je popraćeno instrumentalima mladih tamburaša. Nakon kulturno-umjetničkog programa, gospodin **Josip Pekanović**, promovirao je novi broj "Miroljuba". Tijekom programa posthumno je proglašena za počasnog člana društva **Julijana Bakić**, dugogodišnji sekretar ovog kolektiva. Uručeni su pokloni, slike sa likovne kolonije "Kolorit II" gospodinu Bandiću i dr. Jasmini Kovačević, kao i pohvalnice za izuzetan rad pročelnicima i voditeljima sekcija. Na kraju su nastupili članovi novo oformljene ritmičke sekcije, čija je voditeljica **Nikolić Jelica**. Program obilježavanja 65. obljetnice nastavio se otvaranjem izložbe sa likovne kolonije, a također sljedeće večeri nastupom folklorne sekcije.

Marija Šeremešić

IZLOŽBA BOŽIČNJAKA I PROMOCIJA KNJIGE "KRUV NAŠ SVAGDANJI"

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Vladimir Nazor" u Somboru priredilo je 15. prosinca promociju knjige Subotičanina **Alojzija Stantića** "Kruv naš svagdanji" i izložbu božićnjaka. Snježna mećava, led i velika hladnoća bili su razlog što se na ova dva kulturna događaja okupilo manje publike nego inače.

Knjigu "Kruv naš svagdanji" predstavili su **Lazo Vojnić Hajduk**, **Katarina Čeliković** i **mr. Andrija Kopilović** a na kraju je nadahnuto govorio i sam autor **Alojzije Stantić**. Goste je publici predstavio predsjednik Društva **Alojzije Firanj**.

Nakon promocije knjige svečano je otvorena izložba božićnjaka na kojoj su se našli božićnjaci koje su ispekli vriedne "reduše" iz Sombora ali i nekoliko iz Subotice. Stručna komisija, u kojoj su sudjelovali i gosti iz Subotice, ocijenila je izložene radove i proglasila tri najljepša. Prvu nagradu je dobio **Terezija Žuljević** iz Sombora, drugu **Marija Vukov** iz Subotice a treću **Lidija Džinić** iz Sombora. U ime HKUD-a "Vladimir Nazor" **Cecilija Miler** je zahvalila Hrvatskom kulturnom centru "Bunjevačko kolo" iz Subotice na suradnji koja je i ovom prigodom bila vrlo plodna. Prigodni dar primio je **Grgo Kujundžić**.

Svoje božićnjake na izložbu u Subotici poslale su **Terezija Žuljević**, **Lidija Džinić**, **Kata Rajić** i **Irena Mijić**. /K. Č./

PRIKAZ RADA SEKCIJA HKUD-A "VLADIMIR NAZOR" SOMBOR

Prošlo je više mjeseci od posljednjeg broja našeg Lista u kojem smo Vas obavijestili o našim aktivnostima.

Svečanost povodom 65. godišnjice Društva

U Velikoj sali HKUD-a "Vladimir Nazor" 8. 12. 2001. održana je svečana priredba u povodu 65. obljetnice našeg Društva. Kao i svake godine, u prosincu se održava godišnji koncert. Ove godine je koncepcija koncerta bila sasvim drugačija. Velika sala našeg Društva je za ovu priliku bila prepuna posjetitelja, kako onih koji su došli vidjeti kako naše Društvo funkcionira poslije "promjena" nakon Sabora, pa do stvarnih znatiželjnika koji su očekivali nešto novo i sigurni smo da se nisu razočarali. Ranije se ovaj koncert svodio samo na prikaz rada folklorne sekcije. Smatrali smo da to treba promijeniti i u tzv. "blicu" prikazati rad svih sekcija Društva koje su vrlo aktivne i postižu zapažene rezultate.

Prethodnog dana, tj. 7. 12., poslije predivne svečane akademije, naša priredba bila je kruna rada svih onih koji djeluju u ovom Društvu.

Folklorna sekcija se predstavila sa svoje 4 koreografije i to: "Kraljice" (kolo na Dove) u koreografiji **Antuna Kneževića**, zatim splet mađarskih igara u koreografiji **Željka Kolara** (mlađa grupa), splet bunjevačkih igara iz okoline Sombora u koreografiji **Jose Firanja** i splet šokačkih igara u koreografiji **Željka Kolara**. S obzirom da naše Društvo, nažalost, ne raspolaže šokačkom nošnjom, koristim priliku da se zahvalim svima (Bačkom Bregu, Bačkom Monoštoru, Tavankutu) koji su posudili nošnju. Tu je bilo puno nošnje iz privatnih škrinja i to je bila prva postavka šokačkih igara u našem Društvu. Učinak je bio izvanredan.

Tamburaška sekcija

Članovi ove sekcije nastupili su u dvije skupine i pokazali svoje umijeće te tako poručili da postoji podmladak kojima stručno ravna koordinator **Emil Antunić** a pročelnik Tamburaške sekcije je **Stipan Pekanović**. Ova sekcija ima velike šanse da jednog dana njeni članovi postanu vrsni tamburaši. Nastup je bio odličan i zapažen.

Recitatorska sekcija

Ona je imala svoj zapaženi nastup zahvaljujući

prvenstveno samim recitatorima i voditeljici **Mariji Šeremešić**. Na svečanoj akademiji zablistali su u punom sjaju. Bili su izvrsni i na samoj priredbi.

Dramska sekcija

Ona je prikazala isječak iz svoje poznate predstave "Meldovanje" (poznata je ova predstava i van granica naše zemlje, u Hrvatskoj i Mađarskoj). Glumci **Damir Šeremešić**, **Joso Firanj** i **Antun Knežević** u tom kratkom isječku su pokazali spontanost, uigranost i vladanje scenom. Sve je to proteklo uz "budno oko" voditeljice sekcije **Marije Šeremešić** koja je i pročelnica iste sekcije. Buran pljesak publike potvrdio je da je ovaj isječak dobro izveden i mnogima je bilo žao što nisu vidjeli predstavu u cijelosti. Nadamo se da ćemo uskoro pružiti priliku da svi zainteresirani vide ovu predstavu u punom njenom sjaju.

Likovna sekcija

Pročelnik ove sekcije je **Cecilija Miler** koja je u prostorijama našeg Kluba priredila izvrsnu izložbu slika sa Likovne kolonije "Sombor 2001." Slike su vidjeli mnogi posjetitelji prije i poslije svečane priredbe.

"Miroljub"

Naš "Miroljub", koji je sve popularniji list, čiji je glavni i odgovorni urednik **Zvonko Pekanović**, još je više upotpunio ovu svečanost. Za samu godišnjicu Društva izašao je novi broj u svom svečanom izdanju. On je pun informacija o najvažnijim događanjima u našem Društvu.

Ritmička sekcija

Ova sekcija je ponovno, poslije više godina, zaživjela i predstavila se na ovoj svečanosti. Postoje dvije grupe, starija i mlađa, a zbog dužine programa i same koncepcije, predstavila nam se samo starija grupa, koja je imala zapažen nastup s obzirom da je relativno mlada sekcija. Voditeljica sekcije je **Jelica Nikolić**.

Poslije dobro izvedenog obaveznog dijela nastavilo se druženje svih članova Društva uz bogatu trpezu do rano u zoru.

Doček nove 2002. godine

Kao i svake godine, doček nove 2002. godine, u prostorijama našeg Društva organiziran je u krugu naših prijatelja i suradnika. Raskoš trpeze, dobra muzika, domaćinski ambijent i dobro raspoloženi gosti, dočekali su prvi dan nove godine. Na prvi dan nove godine samo najuporniji članovi Društva ponovno su se sastali rasprijeti prostorije uz naknadno druženje.

Dječji tamburaški orkestar
HKUD "Vladimir Nazor" - Sombor

Kokice bal pod maskama

Dana 25. 01. 2002. održan je i ove godine kokice bal pod maskama u velikoj sali našeg Društva. Odaziv gostiju je bio više od očekivanog. Mi kao domaćini opet smo pokušali ispuniti želje svih gostiju. Po reakciji gostiju vidjeli smo da su se lijepo zabavili i rastali smo se u ranim jutarnjim satima uz obećanje da ćemo se vidjeti dogodine. Poslije dobrog paprikaša od "poljskih pijetlova" i kokica u izobilju, zabavili smo se i s nekoliko nagradnih igara, a pobjednici su dobili skromne nagrade. Dobra muzika, mladost i bogata trpeza, doprinijeli su da ova večer bude više neko uspješna. Maske su bile raznolike: od Betmena, bebe, vojnika, mumije, majki, dida, rugoba te sve do "lakah cura", djevojaka, vještica, sviraca...

Gostovanje u R. Mađarskoj

Dana 26. 01. 2002. godine u Bikiću u R. Mađarskoj gostovala je Folklorna sekcija našeg Društva na velikoj svečanosti "Prelu bez granica". Ovo prelo se organizira drugu godinu, a domaćini su dobro odradili svoj posao. U velikoj hali koja se nalazi u samom centru Bikića održano je prelo uz sudjelovanje preko tisuću gostiju i folklornih skupina iz Tavankuta, Vinkovaca, R. Mađarske i nas Somboraca. Naša Folklorna sekcija je nastupila sa splotom bunjevačkih igara iz okolice Sombora u koreografiji **Jose Firanja**. Raznolikost nošnji, svile i ruha, mladosti i naše dobre muzike izmamili su buran pljesak prisutnih gostiju. Naši tamburaši zabavljali su goste u jednom dijelu programa na ovom prelu.

Poslije obaveznog dijela programa bilo je druženje svih sudionika i gostiju na prelu do ranih jutarnjih sati.

Antun Knežević

Članovi HKD "MIROLJUB" u crkvenoj povorci 1939. godine (Bršančevo)

VISTI

Bački Breg

Vrime prela i balova

Kada dođe zima i porade se svi poljski poslovi, kada su ljudi na okupu u svojim kućama, počinje vrime prela i balova. Tako je i KPD "Silvije Strahimir Kranjčević" iz Bačkog Brega organizirao 12. 01. 2002. godine tradicionalno "ŠOKAČKO PRELO" u Velikoj sali Misne zajednice Bački Breg.

Kao posebni gosti na tom prelu bili su prvi put gospođa **dr. Jasmina Kovačević**, generalni konzul R. Hrvatske iz Subotice, te gospodin **Ivan Bandić**, savjetnik u Veleposlanstvu R. Hrvatske u Beogradu, te drugi uvaženi gosti među kojima su bili **Slaven Dulić**, zamenik pokrajinskog sekretara za nacionalne manjine pri Izvršnom Veću Pokrajine Vojvodine, **Daniel Koril**, potpredsednik Skupštine opštine Sombor i sekretar iste skupštine opštine **Ištvan Šreder**, kome je ovo bio i prvi javni nastup u ovoj

službi. Visoki gosti su se prigodnim ričima obratili okupljenima na prelu, želeći još mnogo sličnih manifestacija.

Na prelu su još bili i predstavnici HKUD "Vladimir Nazor" iz Sombora, KPZH "Šokadija" iz Sonte i TV Novi Sad, emisija "TV divani". Kao gosti sa kraćim programom nastupili su članovi KUDH "Bodrog" iz Bačkog Monoštora i najmlađi folkloriši iz Bačkog Brega. Prelo je kao i svake godine po starom običaju počelo čitanjem prelske pisme, koju je i ove godine, kao i ranije napisao **Zlatko Gorjanac**.

Nakon programa i bogate večere, uz kolače i kokice, zabava je trajala sve do zore uz orkestar "Bereški tamburaši".

Marin Katačić

ZAPIVAJTE NJIVE

Zapivajte njive
kroz zvuke oranja,
one pisme žive
koje seljak sanja.

Zapivajte jako
nek bude veselo,
nek se divi svako,
neka čuje selo.

Zašumite žitom
u najlipšem duru,
neka vašim ritom
konji vrani juru.

Tamburo zasviraj
u večer momačko,
svojim zvukom diraj
to srce šokačko.

Zapivajte snaše,
svi momci bečari,
ono što je naše
s čim se duša rani.

Nek se riči roje,
neka radost traje,
sačuvajte svoje
stare običaje.

Živi bili Šokci
i svi dobri ljudi,
zapivajte njive,
nek se zora budi.

Zlatko Gorjanac

Štovanje Gospe Fatimske u Bačkom Monoštoru

Konačno je i Monoštor održao jednu veliku crkvenu feštu, kakva i priliči veselim Šokcima. Monoštorci su vridan, skroman i miroljubiv narod, ali baš zbog svoje skromnosti doživljavaju da ih zaobiđu raznorazne manifestacije di bi mogli pokazati svoje gostoprimstvo, svoje pivačke i igračke sposobnosti i lipu šokačku nošnju. Da bi na neki način zaštitio sve one koji su mirni, skromni, stidljivi, moram citirati jednu mudru izreku koja glasi: "Bog nam je dao po dva oka i dva uha a samo jedan jezik da bi mogli više slušati, a manje govoriti, jer se nikad ne može reći toliko mudrosti koliko se može prešutjeti gluposti." Ovaj put Monoštor nije bio zaobiden, zahvaljujući najviše novoosnovanom Kulturno-umjetničkom društvu Hrvata "Bodrog", koji je inicijator svega ovoga. Povod je bilo tradicionalno štovanje Gospe Fatimske koje se održava svake godine 13. listopada. Krajem 1944. godine bilo je teško stanje na ovim prostorima, pa i u Monoštoru. Te godine 12. listopada na poticaj upravitelja župe **Matiše Zvekanovića**, čitava noć je provedena u molitvi. U ponoć u mraku služena je sveta misa Prečistom Srcu Marijinom uz obećanje - ako Gospa pomogne, Monoštor će ostati zahvalan Gospi. Sutradan 13. listopada, na dan zadnjeg ukazanja Gospe u Fatimi, sve se smirilo, opasnost se uklonila. U podne se služila zahvalna sveta misa i to se čini svake godine kao dato obećanje Fatimskoj Gospi. Posljednjih 10-15 godina održavala se misa u podne sa nezavidno ispunjenom crkvom (pogotovu ako je bio lip dan), a ovaj put to je bilo neusporedivo svečanije sa sledećim programom.

U 11.00 sati u biblioteci, sakupljali su se gosti iz Sombora, Subotice, Sonte, Bačkog Brega, Tavankuta, Hrvatske i drugih mesta. Bio je tu i gospodin **Ivan Bandić**, savjetnik iz Veleposlanstva R. Hrvatske iz Beograda, gospođa **dr. Jasmina Kovačević**, generalna konzulica R. Hrvatske iz Subotice, gospodin **Antun Skenderović**, član DSHV iz Subotice, gospodin **Benjak**, predsjednik podružnice DSHV iz Sombora, **Zdravko Odorčić**, redatelj iz Belog Manastira, **Stjepan Jozić**, ravnatelj muzeja iz Vinkovaca i još drugih gostiju koji su svojim prisustvom doprinili da ova manifestacija bude što svečanija, a Monoštor što gostoprimljiviji.

Prije 12.00 sati iz župe krenula je povorka sokakom oko crkve na glavni ulaz u crkvu, a drugi su čekali da vide kako povorka ulazi.

Tačno u podne počela je sveta misa. Bio sam u mlogo crkava, ali još nigdi nisam vidio crkvu koja ima po cilod dužini, sa obadvi strane tavane kao što ima monoštorska crkva. Ti tavani su bili ukrasiti sa najlipšim monoštorskim ponjavama u svim bojama i ispuniti sa virnicama u dva tri reda. Klupe pune, a oko klupa još punije. Fatimska Gospa ukrasita sa cvitem a okolo nje sijalica do sijalice sviti. Oltar pun svećenika iz Sombora, Subotice, i okolnih mesta pa i Hrvatske. Svetu misu je

služio župnik iz Belog Manastira. Svećenika je bilo desetak, što monoštorska crkva nije skoro ugostila. Sveta misa je protekla u najboljem redu, praćena lipim šokačkim glasovima, ali na žalost bez orgulja. Crkvena svečanost je završila lipom pismom "Trinajstoga svibnja u ilirskoj doli, divna Diva Rajska svoju milost proli, Zdravo, zdravo Marijo". Posli svete mise, tu na čošku crkve, rascvilo se lipo kolo, a bilo je tako veliko da je zakrčilo saobraćaj. Posli toga odrasli gosti su očli kod Kobe na ručak, ili kako Monoštorci kažu, na užinu, a folklorci u škulu na kiflice i sok. Do početka kulturno-umjetničkog programa mogla se positi izložba slika u vatrogasnom domu di su bile i slike **Stipana Kovača**.

U 17.00 sati počeo je program u Domu kulture. Velika sala je bila puna publike i učesnika. Pored domaćina KUDH "Bodrog", KUD "Rumunka", KUD "Silvije S. Kranjčević" iz Berega, HKUD "Vladimir Nazor" iz Sombora, HPKD "Matija Gubec" iz Tavankuta, KUD iz Sonte i dr. Tu se pivalo, sviralo, igralo, prosilo (mama prosi momka za svoju ćerku), a najoriginalniji su bili članovi KUD-a "Rumunka". Na binu su izneli veliko drveno korito za klanje svinja i dotirivali ga sikirom, popravljali drveni točak za zaprežna kola, izašli bosu na binu, svađali se, ženili, udavali, opravljali lonce i tako podigli najveću prašinu i dobili najveći pljesak. Pisme monoštorskih pisaca su čitali **Maja Kovač**, **Zdenka Kovač**, **Kata Kovač**, **Antun Kovač** i drugi, a sve je to majstorski vodila **Marija Šeremešić** sa kolegicom i to na pravom "monoštorskom" dijalektu.

Posli lipog završetka programa učesnici i gosti su se priseljili u drugi dom di se nastavilo družiti uz paprikaš od divljači, uz tamburaše monoštorskih Roma. Pivalo se i igralo sve do posli ponoći, a da sve to ne bi zaboravili, pobrinuli su se bračni par **Gordana** i **Marin Mućalov** i sve lipo zabilježili na kasetu i fotografiju.

Mislim da ovaj monoštorski 13. nije bio nesrićni broj, nego je baš bio pun pogodak, a da će sledeći godina biti još lipše ako Bog da.

pripremio: Antun Kovač

Kulturno Umetničko Društvo Hrvata "BODROG" BAČKI MONOŠTOR

Osnovano je 7. 02. 2001. u Bačkom Monoštoru. Društvo ima oko 60 članova.

Aktivnosti KUDH "BODROG" BAČKI MONOŠTOR

20. 05. 2001. Tavankut

Nastup najmlađe folklorne skupine na festivalu "Djeca su ukras svijeta" u organizaciji HKPD "Matija Gubec" Tavankut

23. 06. 2001. Bački Monoštor

Nastup za snimanje TV SPEKTAR-Vicovizija, Ženska pivačka grupa sa šokačkim pismama: "Klada", "Zvizda Danica", "Bećarci"

29. 06. 2001. Bački Monoštor

Dolazak konzulice **dr. Jasmine Kovačević**. Ženska pivačka grupa šokačkim pismama uveličala je susret.

27. 07. 2001. Sombor

Učestvovanje na otvaranju u Somboru. Ekspozit i rukotvorine starih Šokaca Vojvodine. Pivane su tri šokačke pisme.

28. 07. 2001. Sombor

Na "Dužijanci" u Somboru bila su dva para, dve cure i dva momka, u najsvečanijoj nošnji.

01.-12. 08. 2001. Bizovačke Toplice

Član našeg Društva **Slavica Marijan** učestvovala je na seminaru u Bizovačkim Toplicama.

11.-12. 08. 2001. Subotica

Kompletna grupa, žene, divojke i momci učestvovali su na "Dužijanci" s narodnim običajem IGRANKA. Pivačka grupa bila je zapažena na defileu sa svojim originalnim šokačkim bećarcima.

8. 09. 2001. Vinkovci

Pivačka grupa gostovala je u Vinkovcima na seminaru.

28. 09. 2001. Sonta

Kompletna grupa gostovala je u Sonti na "Grožđe balu".

6. 10. 2001. Bilje

Nastup na ETNO SAJMU kao jedini predstavnici iz Vojvodine, a 7. 10. jedan par, divojka i momak, ostaju na završnici ETNO SAJMA kao predstavnici našeg Društva.

7. 10. 2001. Tavankut

Folklorna grupa nastupila u kompletnom sastavu na manifestaciji "Večer hrvatske baštine".

11. 10. 2001. Bački Monoštor

Promocija knjige V. Kamčevića "Staze Pamtvika". Pivačka grupa nastupila je s prigodnim šokačkim pismama i bećarcima.

13. 10. 2001. Bački Monoštor

Zavitovanje dana Gospi Fatimskoj. KUDH "Bodrog" bio je organizator proslave i sudilovali su svi članovi Društva.

27. 10. 2001. Žabalj

Pivačka folklorna grupa na sajmu "Fesel" pivala je stare šokačke pisme. KUDH "Bodrog" Bački Monoštor dobio je i priznanje za rad, a titulu najlipše divojke manifestacije "Fesel" ponela je **Mirjana Šuvak**.

KUDH "Bodrog" nastupa u Bilju

12. 01. 2002. Bački Breg

Na tradicionalno "Šokačko prelo" pozvani smo kao gosti i jedini sudionici programa.

Iz navedenog priloga može se viditi da je naše Društvo za kratko vreme imalo dosta gostovanja, a jedanput je bilo i uspišan domaćin. Mora se odati priznanje svim članovima Društva za rad na mnogobrojnim probama na kojima je uvijek sve od sebe, s puno ljubavi, dala glavni koreograf **Katica Pašić**.

Društvo ne bi moglo opstati bez pomoći:

- Sekretarijat za ostvarivanje prava nacionalnih manjina upravu i propise Izvršnog Veća Autonomne Pokrajine Vojvodine.

- Srbija Šume

- "Turist" Bezdan

- DOO "Alov" Sombor

- Mesara "Turkalj" Bački Monoštor

Marin Šuvak

Himna Društva

Naši stari

Među Savom, Dunavom i Dravom

Uvik nigdi, kraj neke granice,

Živili su od vremena davnog

Naši stari, Šokci i Šokice.

Naši stari, naši stari

Šokci i Šokice.

Za drugog su uvijek ratovali

Od Tirola pa do Galicije,

Težačke su kosti ostavljali

Snivajući ravni Vojvodine

Naši stari, naši stari,

Šokci i Šokice.

Iz grobova naših pradidova

Mlade klice opet će izrasti,

Ode ćemo zauvik ostati,

Naša grana ne smije propasti,

Naša grana, naša grana,

Ne smije propasti.

Detalj sa šokačke večeri

PČELICA

STRANICA ZA MLADE, MLAĐE I NAJMLAĐE

Iz rada Dramske sekcije

Nakon prošlogodišnjeg gostovanja u Hercegovcu, članovi Dramske sekcije su tijekom devetog mjeseca prošle godine gostovali u Pečuhu sa predstavom "Meldovanje" gdje su u prepunoj dvorani Hrvatskog kazališta bili pozdravljeni dugotrajnim pljeskom. No to nije sve, jer su upravo pozvani ponovno u Hercegovac na VIII. Dane Pučkog teatra, te se užurbano pripremaju za to gostovanje. Za tu priliku je **Marija Šeremešić** na scenu postavila komediju "Moje-tvoje" utemeljenu na Čehovljevoj "Prosidbi". Tekst je prilagođen mentalitetu ravnice somborskih salaša i jeziku Hrvata Bunjevaca ovog kraja. Probe su u tijeku, a glumci sa puno žara i rada očekuju novi nastup.

Božićna bajka

Dok su se snježne pahulje spuštale na okićeni Sombor obavijen zimskim sumrakom, 27. 12. 2001. godine svjetla na pozornici HKUD "Vladimir Nazor" su zasjala. Pastir Šimun tražio je svoje izgubljeno janješće u dalekoj Galileji i pri tom osvijetlio i zagrijao srca prosjaka, lopova i vuka. Nije ni čudo što je na kraju predstave "Pastir Šimun i četiri svjetiljke" svoje janješće našao uz novorođenog Isusa u betlehemskoj štatici. Božićni koncert je nastavljen božićnim pjesmama u izvođenju somborskih zborova. Sudjelovali su zborovi OŠ "Bratstvo-jedinstvo", župe "Sv. Križ", "Iventus cantat" i župe "Presveto Trojstvo". Čak ni nestanak struje na kraju koncerta nije mogao pokvariti radost kojom je prepuna dvorana pjevala "Radujte se narodi".

Monika Vekonj

Što je IN?

- zdrav život
- čisti zubi njegovan ten
- drugarstvo
- đus, sok od jabuke
- maskenbal
- imati simpatiju
- dobra knjiga
- džoging, sankanje

Što je OUT?

- gledanje serija
- kasno lijeganje
- neuredna i masna kosa
- neuredni nokti
- pušenje
- psovke
- alkohol
- gluvarenje

ZNATE LI

Vrtnom pužu potrebno je oko 10 sedmica da bi prešao jedan kilometar po uvjetom da se nigdje ne odmara.

Smatra se da danas postoji preko sto tisuća vrsta LEPTIRA.

Prvi putnički avion u Jugoslaviji je poletio 28. veljače 1928. godine na liniji Beograd - Zagreb.

KONKURS

za najljepšu pjesmu o majci

Sastavite, napišite i pošaljite na našu adresu: HKUD "Vladimir Nazor" Sombor.

Tri najbolja ostvarenja bit će nagrađena i objavljena u "Miroljubu".

KUTAK ZA PJSNIČKI TRENUTAK

Dobriša Cesarić

Tiho, o tiho govori mi jesen

Tiho, o tiho govori mi jesen:
Šuštanjem lišća i šapatom kiše.
Al' zima srcu govori još tiše.
I kada sniježi, a spušta se tama,
u pahuljama tišina je sama.

Slika slučaja
kombinirana tehnika

Milana Lovrić, Sombor

REBUS

KA
—
DA

MIRO
turno
Somb
025/2
Uredn
Anton
Ivank
Firanj
Prijel
List je
like Sr
Tisak:
tel. 02
E-mail
Web s
Naklac

Slabost srca

Bolesnici koji boluju od srčane slabosti moraju izbje-
gavati stresne situacije, slana jela, alkoholna pića i ciga-
rete (škodi i pasivno pušenje). Ne piti više od 2 litre
tekućine na dan. Tko ima višak tjelesne težine, trebao bi
je postepeno smanjivati da bi srce odteretio. Na primjer,
redovno bavljenje laganim sportskim aktivnostima u tra-
janju od pola sata, tri puta na tjedan, snižava puls u
mirovanju za oko 10 otkucaja, a uz to troši kalorije. Na
laganu vožnju biciklom se potroši 100 kalorija, pola sata
lagane šetnje 250 kalorija, a pola sata plivanja 520 kalori-
ja. Češće sebi treba načiniti kratak predah i odvojiti
dovoljno sna tokom dana. Obavezno se cijepiti protiv
gripe. /Dr. Abroncius/

Zeleni čaj kao zaštita od raka

Nekoliko šalica zelenog čaja dnevno značajno snižava rizik od nastajanja malig-
nih oboljenja. Opsežna ispitivanja u Americi (Medical College of Ohio, Toledo, USA)
su pokazala da supstanca sadržana u zelenom čaju blokira jedan važan tumorski
enzim, te sprečava nastajanje metastaza. Ta supstanca je Epigallocatechin-3-Gallat
(EGCG). Pripada skupini biljnih katehina, koji se javljaju u mnogim drvenastim biljka-
ma, između ostalih i u grmu čaja.

EGCG djelotvorno blokira enzim urokinazu. Ovaj enzim u organizmu služi za
rastvaranje bjelančevina i između ostalog sudjeluje i u normalnom procesu zgruša-
vanja krvi.

Međutim, tumorske stanice enzim urokinazu stvara-
ju u enormnim količinama. Pomoću njega razaraju okol-
na tkiva, da bi tako prodrle u njih i dalje se razmnožile.

Američka ispitivanja ukazuju da se EGCG nalazi
samo u zelenom čaju i to oko 150 miligrama u svakoj
šalici. U crnom čaju je zbog tehnologije prerade (fer-
mentacija) ova supstanca razorena.

Ostale biljne supstance za koje je dokazano da
sprečavaju ili usporavaju nastanak raka su Beta Karoten
iz mrkve, brokola i peršina, Lycopin iz rajčice (ima ga čak
i u kečapu), Flavonoidi iz jabuke i luka i za sada nedo-
voljno istražene supstancije iz agruma.

Dr. Abroncius

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). Izdaje Hrvatsko kul-
turno-umjetničko društvo "Vladimir Nazor", 25000
Sombor, Venac Radomira Putnika 26. tel. 025/38-173; fax:
025/26-019.

Uredništvo: Josip Pekanović - glavni i odgovorni urednik,
Antonija Čota - zamjenik glavnog urednika, Franjo
Ivanković - tehnički urednik, Cecilija Miler, Alojzije
Firanj, Franjo Krajniger, Zoran Čota, Ivan Burnać.
Prijelom teksta: mr. Ervin Čeliković.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Repub-
like Srbije broj 2583 / 2. 02. 1998.

Tisak: Štamparija "PRINTEX" Subotica, Stipe Grgića 58,
tel. 024/554-435.

E-mail: v-nazor@sombor.com

Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub

Naklada: 900

Kad dođe zima

Kad dođe dragi period zime
moja me bujna mašta vodi
da napišem stihove i rime
o svakoj zimskoj čari i zgodi.

U divnom zimskom godišnjem dobu
ispunjavaju se moje želje.
U srcu ne znam za fiskobu,
samo za radost i veselje.

Radostan sam kad snig vije
i lepršavo, čarobno sve je,
pa mi cili krajolik sliči
jednoj divnoj Grimovoj priči.

Ivan Pašić

Agrumi - više od izvora C vitamina

Agrumi, plodovi roda Citrus, po-
rodice rutvica (Rutaceae), poznati su kao
prirodni izvor C vitamina. Obrok od 150
grama agruma zadovoljava dnevnu po-
trebu ljudskog organizma za C vitam-
nom koja iznosi 75 miligrama. Jednako
su bogate žute (limun, grejfrut), naran-
časte (naranča, mandarina), ili zelene
(kiwi) vrste. Manje su poznata djelovanja
ostalih sastojaka agruma, kojih je u
svježe cijeđenom soku naranče dokazano 170. Točno djelovanje svih
ovih sastojaka još nije konačno proučeno, ali sadašnja saznanja
dokazuju da:

- Svakodnevno konzumiranje agruma smanjuje rizik od cele-
brovaskularnog inzulta (šloga) za 20%.
- Svježe iscijeđeni sok od naranče smanjuje oksidaciju "lošeg"
LDL holesterola, a tri čaše tok soka dnevno smanjuju HDL holesterola.
- Agrumi su bogati folnom kiselinom. Ovaj vitamin uz vitamine B6
i B12 snižava koncentraciju razgradnog produkta metabolizma bje-
lančevina životinjskog podrijetla homocysteina. Naime, homocystein
djeluje na krvni sustav jednako kao u pučanstvu puno poznatiji pro-
dukt metabolizma masti životinjskog podrijetla holesterol.
- U kori limuna postoje bar dvije supstancije, za koje je sigurno
dokazano da usporavaju rast stanica raka. Stoga je poželjno jesti i
bijelu opnu agruma.

Dr. Abroncius

ILIJA DŽINIĆ

/1894-1981/

Prošlo je 20 godina od smrti našeg Ilije Džinića, poznatog kulturnog radnika u Somboru. On je sve dane do svoje smrti posvetio nauci i istraživanju. Rodio se 23. listopada 1894. godine u Čonoplji. Otac se zvao Grgo i bio je kolar, a majka je bila Marija Palić. Poslije osnovne škole u rodnom selu, klasičnu gimnaziju kod isusovaca završio je u Kaloči 1914. godine. Zbog bolesti morao je prekinuti studij bogoslovije i vratiti se kući na dugotrajno liječenje. Ustrajnim radom stekao je učiteljsku diplomu. U rodnom selu 1919. godine postao je učitelj, a 1920. godine postao je upravitelj škole. Malo zatim je osnovao Bunjevačku čitaonicu i knjižnicu u Čonoplji. Osim svoga učiteljskog posla, kao velik rodoljub skupljao je sve što je smatrao da ima vrijednosti u narodnom stvaralaštvu. Sve je želio sačuvati od zaborava i propasti. Za vrijeme ratne okupacije je umirovljen i 1942. godine se preselio u Sombor. Radio je kao službenik Crkvene općine u katoličkoj župi.

Ilija Džinić je umro u 87. godini života, 19. lipnja 1981. u Somboru, gdje je i sahranjen na Velikom katoličkom groblju.

U cilju povećanja razine kulture, prosvjete i nacionalne svijesti bunjevačkih Hrvata, Ilija Džinić bio je koncem 1920. godine pokretač i osnivač Bunjevačke čitaonice, u kojoj je vršio službu tajnika. Ova čitaonica je kasnije promijenila naziv u Bunjevačku kasinu, a osnovane su i folklorna, pjevačka i druge sekcije koje su radile vrlo uspješno. Ilija Džinić je Bunjevačku čitaonicu 1922. godine učlanio u Hrvatsko književno društvo sv. Jeronima u Zagrebu. Zahvaljujući tom potezu u Čonoplju su počele pristizati mnoge vrijedne knjige, časopisi i revije. Ilija Džinić bio je pokretač prela, dužijance i drugih vrijednih kulturnih manifestacija.

Zahvaljujući njemu Čonoplja je kulturno bila na visokoj razini. U slobodnom vremenu Ilija se bavio numizmatikom, filatelijom, sakupljanjem starih dokumenata, a interesirale su ga i arheološke iskopine koje su bile u Čonoplji i bližoj okolici. On je sakupio i vrijednu zbirku bećaraca i narodnih izreka. Ilija Džinić je bio svestran i surađivao je s mnogim uvažanim listovima njegova vremena. Mnoga njegova djela su ostala sačuvana samo u rukopisu.

Mnogo toga je skupio i napisao, ali nije imao sreće da dočeka objavljivanje svojih djela. Uz velike žrtve, u vlastitoj nakladi, u 85. godini života objavio je brošuru "*Sombor - Zombor, ime i naziv u svjetlu znanstvenog istraživanja*" (Sombor, 1979, 40 str.).

Zatim je objavio brošuru "*Čonoplja, kratak opis njenog postanka i migracije njenog stanovništva u prošlosti*" (Sombor, 1980, 102 str.). U rukopisu su ostala njegova djela: "*Čonoplja, bačko selo kraj Sombora u prošlosti*" (317 str. rukopisa), "*Jedna seoska bačka narodna škola u prošlosti*" (160 str. rukopisa), "*Mozaik u prošlosti Sombora*" (članci), "*Opis i izgradnja karmelićanske crkve u Somboru*" (40 str. rukopisa), "*Historia domus kat. crkve u Čonoplji*", "*U kolarnici*" (11 pripovijesti iz bunjevačkog narodnog života. Neke su objavljene u godinama prije Drugog svjetskog rata u kalendaru *Subotička Danica*), "*Bunjevačko-šokački Hrvati*" (studija, 130 str. rukopisa), "*Listići*", memoari, "*Zbornik*" (zbirka vlastitih članaka i radova). U ostavštini je pored navedenih knjiga i rukopisa još 15 kutija "Ličnog fonda Ilije Džinića" što se čuva u Istorijском arhivu u Somboru.

Životni put Ilije Džinića bio je težak zbog njegova narušena zdravlja, ali i zbog smrti sina koji

je stradao u Batinskoj bitci 1944. godine. Ilijina plemenitost i komunikativnost učinile su ga trajno prisutnog među svima onima koji su ga poznavali i koji i dalje čuvaju na njega lijepe uspomene.

mr. Đuro Lončar

Šokački divani

Zdravo voljim divanit šokački,
više nego šunke sa tavana,
bolje razumim nego nemački,
lakši je od kineskog divana.

Vi cigurno ne znate šta znači:
"Koca pata friško po duciki?"
To ne zna ni moj drug Janoš bači,
a ni Vranja, da je još toliki!

Kad čujem da divanu šokački,
ja se sišim kad sam bio dite,
rekli su: "To je divan seljački
i triba toga da se stidite!"

Kad cugnemo malo dudovače,
pa jidemo šterca u poljani,
tu se društvo zajapuri jače,
onda počmu šokački divani.

Ja još uvijek šokački divanim,
i tražim priliku kad god mogu:
ja ikavicu voljim i branim,
i voljiću ju uvijek, fala Bogu!

Antun Kovač